

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 18 lipca 2023 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o referendum ogólnokrajowym
(druk nr 1043)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o referendum ogólnokrajowym wprowadza do ustawy o referendum ogólnokrajowym dwie grupy zmian.

Pierwsza grupa zmian ma na celu ujednoczenie niektórych referendalnych regulacji proceduralnych z regulacjami ustawy z 2011 r. – Kodeks wyborczy, w szczególności, w sytuacji gdy wybory i referendum ogólnokrajowe przeprowadza się jednocześnie. Druga grupa zmian poprawia błędy redakcyjne w kilku przepisach.

Jeśli chodzi o zmiany merytoryczne, ustawa:

1) przewiduje, że wyniki głosowania i protokoły głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich będą przekazywane komisarzowi wyborczemu właściwemu dla miasta stołecznego Warszawy, a nie – jak dotychczas komisarzowi wyborczemu właściwemu dla siedziby armatora,

2) dostosowuje godziny głosowania w referendum do godzin głosowania w wyborach, ale tylko w przypadku, gdy referendum ogólnokrajowe jest przeprowadzane jednocześnie z wyborami,

3) nakazuje informacje o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podawać w terminach takich, jak w wyborach ogólnokrajowych,

4) przewiduje, że zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego, wniosek o sporządzenie pełnomocnictwa do głosowania oraz akt pełnomocnictwa do głosowania w wyborach – będą dotyczyły także głosowania w referendum ogólnokrajowym.

Jeśli chodzi o zmiany redakcyjne, nowelizacja w ustawie o referendum ogólnokrajowym: w art. 35 w ust. 2 wyraz „§” zastępuje wyrazem „ust.”; w art. 56 w ust. 2 w odesłaniu wyrażenie „pkt 6” zastępuje się wyrażeniem „pkt 17”; w art. 59 w ust. 4 i 6 wyraz „Kierownik” (Krajowego Biura Wyborczego) zastępuje wyrazem „Szef”.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o referendum ogólnokrajowym wpłynął do Sejmu 30 czerwca 2023 r. W Sejmie, pierwsze czytanie (na posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka) oraz posiedzenie Komisji po pierwszym czytaniu odbyły się 6 lipca, a drugie i trzecie czytanie – 7 lipca. W trakcie prac sejmowych projekt uzupełniono o wspomniane zmiany redakcyjne.

III. Uwagi szczegółowe

Do ustawy należy zgłosić dwa zastrzeżenia. Zwiększeniu stabilności praktyk wyborczych służyłoby ustalenie jednolitych godzin głosowania we wszystkich wyborach i referendach, nie tylko na czas, gdy wybory i referenda przeprowadza się jednocześnie. Tymczasem ustawa pozostawia odmienne godziny głosowania w referendach nieprzeprowadzanych jednocześnie z wyborami (od 6.00 do 22.00, lub od 6.00 do 20.00). Wprowadzenie różnych godzin głosowania w referendach i pozostawienie różnych godzin głosowania w wyborach i w referendach (także lokalnych), nie sprzyja frekwencji wyborczej i referendalnej. Jednak na obecnym etapie postępowania ustawodawczego, formułowanie poprawki wiązałoby się z ryzykiem naruszenia dopuszczalnego zakresu poprawek senackich. Osobnym problemem z tym związanym jest to, że nowelizacja nie przesądza tego, czy głosowanie w referendum przeprowadzanym łącznie z wyborami może być dwudniowe i jakie godziny głosowania będą obowiązywać w pierwszym albo drugim dniu referendum.

Ponadto, wydaje się, że tak istotną ustawę, regulującą udział obywateli w sprawowaniu władzy, należałoby wprowadzić z zachowaniem właściwego dla polskiej kultury prawnej i zalecanego przez ustawę, co najmniej 14-dniowej *vacatio legis*. W kontekście opinii

prawnych, które przedstawiano w związku z niedawnymi nowelizacjami Kodeksu wyborczego, można nawet – uprzedzając i usuwając wątpliwości, które mogą się pojawić – zastrzec, że przepisy te nie będą miały zastosowania przez pół roku od dnia wejścia w życie ustawy.

IV. Propozycje poprawek

W konsekwencji powyższych uwag proponuje się następującą poprawkę:

- w art. 2 wyrazy „z dniem następującym po dniu ogłoszenia”, zastępuje się wyrazami „po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia”.

Alternatywnie, można wydłużyć okres *vacatio legis* do siedmiu miesięcy bądź wprowadzić przepis (art. 1a) przewidujący, że:

„Do referendów ogólnokrajowych zarządzonych w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe”.

Główny ekspert

Marek Jarentowski